

Маслова І.О.,
Державний університет «Житомирська політехніка»
Науковий керівник: Острогляд О.В.,
к.ю.н., доц., доцент кафедри
права та правоохоронної діяльності
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир

ПРОТИДІЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Торгівля людьми – це серйозна проблема у мирний час, а у війна та збройний конфлікт створюють найбільш сприятливі умови для торгівлі та експлуатації людьми. Від 24 лютого 2022 року Україна живе в умовах воєнного стану. Війна підвищує ризики торгівлі людьми, тому на сьогодні ця тема є однією із актуальних. Під загрозою торгівлі залишаються як особи, які вимушені виїхати за кордон, так і ті що залишились на території України та на тимчасово окупованих територіях.

За час війни понад десять мільйонів людей змушені були покинути свої домівки, з них від п'яти до шести мільйонів є внутрішньо переміщені та чотири мільйони – біженці. Великий відсоток цих осіб становили жінки та діти, які являються найбільш вразливими частиною населення до торгівлі людьми, зокрема до сексуальної експлуатації та рабства. Також значний відсоток становить не менш вразлива група – це діти без супроводу батьків, особи похилого віку, особи з інвалідністю, для цих груп населення залишається ризик незаконної торгівлі людьми та дітьми, усиновлення, торгівля органами та незаконне донорство.

Варто зауважити, що особи, як перебувають на тимчасово окупованих територіях, також мають великий ризик стати жертвами торгівельного рабства, зокрема це примушування воювати на стороні агресора, катування та гвалтування з боку військових, вивезення громадян України до Російської Федерації, поселення осіб до концтаборів.

В умовах війни психічний та фізичний стан є нестабільний, як наслідок люди розгублені, виснажені та налякані, тому не можуть сприймати інформацію критично, та стають легкою здобиччю для торговців людьми.

Торгівля людьми передбачає примус до праці, до грабежів, збройних нападів, шантажу, також незаконна експлуатація осіб, вербування, сексуальне рабство, також утримання, передача, отримання прибутку та тримання людини із застосування сили та проти її волі. Торгівля людьми – є злочином проти людяності, принижує честь, гідність людини. [1]

Проблема торгівлі людьми є досить поширеною як у воєнний час, та і в мирний. Найчастішими причинами є недостатня обізнаність населення про життя за кордоном, також не достатня поінформованість про роботу органів іноземних держав для можливості реєстрації свого статусу в іноземних країнах, важке економічне становище громадян, безробіття, втрата майна. [2]

На сьогодні статистичних даних про осіб, які стали жертвами торгівлі за період війни в Україні відсутні, однак зріс рівень он-лайн пошуків осіб. Однак

по статистичним даним за 2019 рік найбільше українських жертв виявили в Російській Федерації, Польщі, країнах Близького Сходу та в Південній Азії. [3]

Торгівля людьми – це проблема не лише України, але й усього міжнародного співробітництва, тому було прийнято ряд міжнародних документів, для боротьби з цим явищем.

На міжнародному рівні регулювання питання торгівлі людьми здійснюється: Загальною декларацією прав людини, де в ст.4 Декларації зазначається, що ніхто не повинен утримуватись в рабстві та підневільному стані; Міжнародним пактом про цивільні і політичні партії 1966 року, де у ст..8 забороняється рабства та работоргівлі, також Конвенції проти транснаціональної організованої злочинності, яка доповнена Протоколом, у якому зазначається про попередження і припинення торгівлі людьми жінками, дітьми і наслідки за це, а також планом Організації з безпеки та співробітництва в Європі в 2003 році, у якому закріплено план запобігання та боротьби з торгівлею людьми, також документ передбачає захист потерпілих та судові переслідування винних.

В Україні дане питання регулюється Кримінальним кодексом України, де в ст. 149 закріплено поняття торгівлі людьми та передбачено санкції за вчинення цього злочину, Закон України від 20.09.2011 року № 3739-І «Про протидію торгівлі людьми», передбачає основні засади протидії торгівлі людьми, повноваження державних органів, порядок встановлення статусу особи, що постраждала та порядок надання допомоги таким особам.

Також в Україні існують органи, які займаються діяльністю, яка стосується протидії торгівлі людьми: Генеральна прокуратура України, Міністерство внутрішніх справ України, Служба безпеки України, Державна прикордонна служба України, Департамент боротьби із злочинами пов'язаними з торгівлею людьми, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Також можна телефонувати на Національні гарячі лінії з протидії торгівлі людини та консультування мігрантів Представництва Міжнародної організації в Україні – 0800505501 або 527, також є Національні дитяча гаряча лінія – 0800500225 або 116114, гаряча лінія з питань протидії торгівлі людьми - 1578[2].

Підбиваючи підсумки, хочу сказати, що торгівля людьми залишається серйозною проблемою усього міжнародного співтовариства. У період війни ризик торгівлі людьми зростає, тому щоб не стати жертвою потрібно звертатися за допомогою до відповідних державних органів та також перевірених агентів, сприймати інформацію критично та перевіряти її в офіційних джерелах. У випадку, якщо ви стали жертвою торгівлі людьми або свідком такої ситуації не мовчіть! Звертайтеся до державних та міжнародних органів за допомогою, таким чином ми зможемо знизити рівень торгівлі людьми.

Список використаних джерел:

1. Кокбейн, Е. & Сайдботтом, Е. (2022) Війна в Україні та пов'язані з нею ризики експлуатації і торгівлі людьми: Висновки засідання круглого

столю зі збору доказів. Лондон: Офіс Незалежного комісара з питань боротьби з рабством. (дата звернення 09.09.2022)

2. Топчій А.О., Шевченко Т. С. Висвітлення в засобах Масової інформації проблеми торгівлі людьми: посібник. Київ – посібник 2007. 153 с. URL : <https://www.solor.gov.ua/docs/all/mediaua.pdf> (дата звернення 09.09.2022)

3. Конфлікт в Україні: основні докази про ризик торгівлі людьми і контрабанди міграції: веб-сайт. URL:https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/tip/Conflict_Ukraine_TIP_2022.pdf (дата звернення 09.09.2022)

4. Важливим є те, що, як відомо, важко відокремити потенційну торгівлю людьми від ширших онлайн-даних про сексуальні послуги. Див, пр., Кейрлген, Р. (2022) Good Tech, Bad Tech: Policing Sex Trafficking with Big Data , Міжнародний журнал про злочинність, правосуддя та соціал-демократію(дата звернення 09.09.2022)

5. Кримінальний кодекс України, Відомості Верховної Ради України № 2341-III : кодекс від 05.04.2001. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 09.09.2022)

6. Закон України «Про протидію торгівлі людьми» від 01.01.2020 Відомості Верховної Ради. 2012, № 19-20, ст.173 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17> (дата звернення: 09.09.2022);